

per Isabelle Huppert
actriu francesa

Photograph: Guy Ferrandis / AP

Vet aquí que ja fa 55 anys que per primavera es du a terme el Dia Mundial del Teatre.

Un dia; és a dir 24 hores que comencen pel teatre No i el Bunraku, que passen per l'òpera de Pequín i el Kathakali, romanen entre Grècia i Escandinàvia, d'Èsquil a Ibsen, de Sòfocles a Strinberg, entre Anglaterra i Itàlia, de Sarah Kane a Pirandello, i també a França entre d'altres, on som, i on París és, malgrat tot, la ciutat que més companyies estrangeres acull.

Tot seguit les nostres 24 hores ens porten de França a Rússia, de Racine i Molière a Txékhov, i creuen l'Atlàntic per acabar en un campus californià, on uns joves reinventen probablement el teatre. Perquè el teatre sempre ressuscita. Només està fet de convencions que sempre hem de desmuntar. És així que es manté viu.

El teatre té una vida trepidant que desafia l'espai i el temps. Les obres més contemporànies s'alimenten dels segles passats, els repertoris més clàssics es tornen moderns cada vegada que els muntem de nou.

Un Dia Mundial del Teatre, no és evidentment un dia qualsevol en el sentit de les nostres vides diàries. Dóna una nova vida a un immens espai-temps, i per evocar l'espai-temps, voldria donar veu a un dramaturg francès, tant genial com discret, Jean Tardieu. Diu així: "Per l'espai, ens pregunta quin és el camí més llarg d'un punt a l'altre... pel temps, ens suggereix mesurar en dècimes de segon el temps idoni per pronunciar la paraula "eternitat". Per l'espai-temps també diu: "Fixeu amb la vostra ment, abans d'adormir-vos, dos punts qualsevols de l'espai i calculeu el temps necessari, en somnis, per anar de l'un a l'altre." És la paraula "somni" el que més m'agrada. Sembla que Jean Tardieu s'ha trobat amb Bob Wilson.

També podem resumir el nostre Dia Mundial del Teatre recordant Samuel Beckett, qui fa dir a la Winnie amb el seu estil expeditiu. "Oh, quin bon dia haurà estat".

Pensant en aquest missatge que m'han fet l'honor de demanar-me, he recordat tots aquests somnis de totes aquestes escenes. Així no arribo tota sola a aquesta sala de la UNESCO. Tots els personatges que he interpretat a l'escenari em fan companyia, papers que et penses que deixes quan s'ha acabat, però que tenen dins teu una vida subterrània, llesta per ajudar o destruir els papers que vindran després: Fedra, Araminta, Orlando, Hedda Gabler, Medea, Merteuil, Blanche Dubois...

També m'acompanyen tots els personatges que he apreciat i aplaudit com a espectadora, i ara sóc part del món sencer. Sóc grega, africana, síria, veneciana, russa, brasilera, persa, romanesa, japonesa, marsellesa, nova-yorkina, filipina, argentina, noruega, coreana, alemanya, austríaca, anglesa, del món sencer de veritat. La mundialització de veritat, és aquí.

MISSATGE INTERNACIONAL DEL DIA MUNDIAL DEL TEATRE 2017

El 1964, amb motiu del Dia Mundial del Teatre, Laurence Olivier va anunciar que després de més d'un segle de lluita, per fi havien creat un teatre nacional a Anglaterra, que ell, immediatament volia que fos un teatre internacional, com a mínim pel seu repertori. Ell sabia que Shakespeare pertanyia a tothom, a tot el món.

Em va agradar saber que el primer missatge del dia mundial del teatre el 1962 va ser confiat a Jean Cocteau, assenyalat com l'autor, ja se sap, d' "Una volta al món en 80 dies". Vaig fer la meua volta al món de manera diferent, ho vaig fer en 80 espectacles i 80 pel·lícules. Parlo també de pel·lícules perquè no trobo cap diferència entre actuar al teatre i actuar al cinema, cosa que sorprèn cada vegada que ho dic, però és veritat, és així. Cap diferència.

Parlant aquí no sóc jo mateixa, no sóc una actriu, només sóc una de tantes persones gràcies a les quals el teatre segueix existint. És una mica el nostre deure. I la nostra necessitat: Com dir-ho: No fem existir el teatre, sinó que és gràcies a ell que nosaltres existim. El teatre és molt fort, resisteix, sobreviu a tot, a les guerres, a la censura, a la falta de diners. Només cal dir «l'escenografia és un espai buit en una època indeterminada» i posar-hi un actor. O una actriu. Què farà? Què dirà? Parlaran?

El públic espera, ho sabrà, el públic sense el qual no hi ha teatre, no ho oblidem mai. Una persona en el públic, és un públic. Sense massa cadires buides, però! Excepte amb Ionesco... Al final la vella diu: " Sí, sí! Morim en plena glòria... morim per entrar a la llegenda... Almenys tindrem el nostre carrer..."

Ara fa 55 anys que existeix el Dia Mundial del Teatre. En 55 anys sóc la vuitena dona a qui s'ha demanat de pronunciar un missatge, vaja, no sé si la paraula missatge és apropiada. Els meus predecessors (es requereix el gènere masculí!) parlen, referint-se al teatre, d'imaginació, de llibertat, dels orígens, van evocar la multiculturalitat, la bellesa, les preguntes sense respostes...

El 2013, només fa 4 anys, Dario Fo va dir: "l'única solució a la crisi, és l'esperança d'una gran caça de bruixes contra nosaltres, sobretot contra els joves que volen aprendre l'art del teatre: així naixerà una nova diàspora d'actors, que segurament trauran d'aquest entrebanc uns beneficis inimaginables per a una nova representació.

"Els beneficis inimaginables"; aquí tenim un bon reclam digne d'existir en un programa polític, què us sembla? Estant a París poc abans d'unes eleccions presidencials, suggereixo als que semblen tenir ganes de governar-nos de considerar els "beneficis inimaginables" que aporta el teatre. Però sense caça de bruixes.

El teatre per mi, és l'altre, és el diàleg, és l'absència d'odi. L'amistat entre els pobles, no sé massa què vol dir, però crec en la comunitat, en l'amistat dels espectadors i dels actors, en la unió de tots els que el teatre reuneix, els que escriuen, els que el tradueixen, els que hi posen llum, que el vesteixen, el decoren, els que l'interpreten, els que el fan, els que hi van.

El teatre ens cuida, ens protegeix... Crec que ens estima... tant com nosaltres l'estimem...

Tinc records d'un vell regidor de la vella escola, qui abans d'aixecar el teló, als bastidors, deia cada nit amb una veu decidida "Place au théâtre!",

Aquesta serà l'última paraula. Gràcies.